

Cástice (partikule)

Částice jsou neohebná, neplnovýznamová slova, která nejsou součástí větných vztahů. Pomáhají ve větě formovat vztah mluvčího k adresátovi, ke sdělovanému obsahu, případně k jiným skutečnostem. Abychom dokázali zařadit slovo k částicím, musíme uplatnit především **skladební kritérium**, tzn. částice není větným členem. Například ve větě *Rozhodně tam nikdo nepřišel!* není slovo *rozhodně* příslovce ve funkci: příslovečného určení, ale částicí, která posiluje apelový charakter sdělení.

Některá slova jsou vždy částicemi, např. *kéž, zajisté, necht, asi, snad*. Mnohá však slouží i jako jiné slovní druhy – zájmena, slovesa, příslovce či spojky. Například:

částice	zájmeno
<i>To mně dnes není dobré!</i>	<i>To je pravda.</i>
<i>Ona to Petra ještě neví.</i>	<i>Petra to neslyšela, ona to neví.</i>
částice	sloveso
<i>Přijedete doufám všichni.</i>	<i>Doufám, že přijedete všichni.</i>
<i>Byl to myslím Radek, který se ozval.</i>	<i>Myslím, že to byl Radek, který se ozval.</i>
částice	příslovce
<i>Tak už přestaň konečně křičet!</i>	<i>Tak s námi mluvit nemůžete.</i>
<i>Klidně se posad.</i>	<i>Přivítala ho zcela klidně.</i>
částice	spojka
<i>To byla ale hloupost!</i>	<i>Uklidnila se, ale byla zamklá.</i>
<i>Že se ti tomu chce věřit!</i>	<i>Věděla, že to není pravda.</i>

Podle funkcí, které plní, lze částice rozdělit do několika skupin, např. modální (*asi, snad, nejspíš, možná* aj.), vytýkací (*právě, přímo, především, jen, obzvlášť* aj.), přací (*kéž, at, necht, aby* aj.).

Najděte v textu částice. Kontrolu provedte se Slovníkem spisovné češtiny:
Nemá bohužel čas. To je bezesporu nejvýznamnější obraz. Máš snad strach? Bylo to myslím důležité. Prý se odstěhovali do Hodonína. Kéž už by byl konec! Že se ptáš. Vždyť je teprve pět hodin. Beztak už nepřijde. Copak jsem to neříkal? A bude tady ticho! Áť jsi hned zpátky! To je docela jednoduché. Žes tam chodil! Cožpak jsi ho neslyšel? K tomuto setkání opravdu došlo. Beztoho nic neděláš. Však já to tak nenechám! Naneštěstí už odešel. Nevěřím jí ani slovo.

S pomocí Slovníku spisovné češtiny určete, kterými slovními druhy jsou označené výrazy:
Příjdeš **že**? Řekl mi, **že** nepřijde. **Aby** ses tam nenachladil. Poradil mi, **abych** pil bylinkový čaj. **Ale** nepovídej! Nezlob se, **ale** bolí mě hlava. **A** půjdeme o kousek dál. Dnes si udělám všechnu práci **a** zítra budu odpočívat. Co **když** ten vlak nestihneme? **když** bude pršet, zůstaneme doma. **Kdyby** se chtěl vrátit! **Kdyby** mně poslal zprávu, nevolala bych mu do práce.

Citoslovce (interjekce)

Citoslovce patří mezi neohebné slovní druhy. Vyznačují se výraznou expresivitou a vyjadřují bezprostřední reakci na podněty. Dělí se do tří základních skupin: citoslovce pocitová (*hurá, ach jo, fuj*), kontaktová (*hej, člověče, pozor*), zvukomalebná (*hepčí, mňau, cink*).

Citoslovce většinou nebývají větnými členy, stojí samostatně a v textu se oddělují čárkou: **Halo**, kde jsi? Jen citoslovce zvukomalebná někdy nahrazují větný člen, zejména slovesný přísudek, a pak se čárkou neoddělují: **Vrabec****r**ze stromu.

Vyhledejte citoslovce a pokuste se určit jejich druh:

Haló, kdo volá? Au, au, nech toho! Plác a bylo po mouše. Fuj, kde se to tu vzalo? Nono, jen pomalu! Šup s tím do kamen. To bylo, pa-nečku, pochutnání, mňam! Bože, to je nádhera! Najednou báč na okno. Kocour hop na strom. Hú, to je zima! Běda, co jsem to udělal! Hajdy zpátky do postele! Vida, už ho tu máme. Ach, to je trápení! Heč, půjdou do kina!

Doplňte čárky:

Brr to jsem se lekla. Aj to je příjemné překvapení. Hola hej pojďte sem všichni. Vtom něco prásk ho přes prsty. Psst napomínala nás maminka. Dědeček šup s liškou do pytle. Přinesla jsem ti ten svetr na. Hop do vody! Au to bolí! Pa-nečku to byla zábava! Vtom zvonek třikrát crrr. Vida ho. Babička kššš na kuřata. Tak šup do postýlky. Ejhle přišla ti další zpráva.

V Pravidlech českého pravopisu najdete pravidlo týkající se psaní čárek ve složených obsahujících citoslovce.